

פ ר ו ט ו ק ו ל ס ס ' 100

מישיבת ועדת הכספים, מיום ה' כ"א בתמוז
תשל"ד (11 ביולי 1974), בשעה 9.00.

נכחו:

חברי הוועדה:

- י. קרגמן - היו"ר
- ש. ארליך
- ס. ארנס
- י. בדר
- צ. גרשוני
- ש. לורנץ
- א. סלטר
- ע. פיינרמן
- י.ש. פלומין
- ד. קורן
- ח. קורפן
- א. שוסטק
- ס. שחל

מזמנים:

- ש. אלמן, י. פרופר, ס. שמיר - התאחדות העשיינים
- ל. אדלר, י. בלוך, ב. בר, - התאחדות בתי-סלון
- א. ליכט, צ. פרידמן - נציג סס הכנסה
- י. תמיר
- ד. ברחיים, גב' ש. שוויד - משרד האוצר
- נ. ורמוס
- ס. גורן - מרכז ההשקעות

מזכיר הוועדה:

א. קרשנר

רשם:

חבר המתרגמים בע"מ

סדר-היום:

1. חוק לעידוד השקעות הון (תיקון סס' 10), תשל"ד-1974
2. חוק סס מיסון רכש (הוראת שעה), תשל"ד-1974
3. פרשת בנק א"י-בריטניה

היו"ר י. קרגמן:

רבותי, אנו מתחילים לרוץ כחוקים אשר גופים כלכליים יש להם מה לומר בענין זה, ואני מניח שאין גישה שלילית מוחלטת, אבל בוודאי יש השגות. זה רק טבעי שמשלחת של איגוד התעשיינים מופיעה בפני הוועדה ותרצה להשמיע את השגותיהם לחוק, אני מקבל אתכם בכחף. ואני מוסר לכם את רשות הדיבור.

ש. אלמן:

אני מודה ליושב ראש ועדת הכספים, מר קרגמן, שנחן לנו

את האפשרות להופיע בפניכם.

אנו כעצם לא באנו להכיא את ההשגות שלנו על מה שקורה, אנו רוצים להתרכז רק בנקודה אחת הפעם - בנקודה של היטל היבוא על ציוד למפעלים מאושרים.

מפעלים מאושרים, פידוע, היו משוחררים מהיטלים מכל הסוגים, וכאשר הוטל היטל היבוא הראשון של 20%, זה לא חוטל על מפעלים מאושרים. היטל הכטחון. אבל כשהוגדל היטל כטחון מ-20% ל-25%, הוטל היטל כטחון של 5%. זו הייתה תקופה כזאת של מלחמה, ולא התייחסנו לדבר הזה, קבלנו זאת בכרחה, אבל כרגע כשהיטל היבוא של 10% נוסף להיטל הכטחון, הכעיה מתחילה להחמיר מנקודת השקפה של משקיעים, כי אנו חייבים לקחת בחשבון שכיום אין הנוצח כה רבה של משקיעי חוץ, וכל משקיע חוץ שעשה את חשבוננו בהשקעה, עשה את החשבון שהוא מקיע מה שמשקיע לפי שעה של 4.20 לירות, וכרגע יוצא שההשקעה שלו היא כ-4.20 ודה-פקטו הוא צריך לשלם עבור כל הציוד 4.83 לירות - 15% על 4.20 - החשבון מהאים.

אנו חושבים שהדבר הזה יכול לפגוע בחישובים של אותן החברות או הקבוצות הרוצות להשקיע בארץ. אני מדבר על תושבי חוץ ועל תושבים מקומיים. כל החשבון מתחיל להתעוות, וצריך לקחת בחשבון שזה מתבטא ככל החישובים, והשמעו יותר פרטים בנושא זה מחברי. זוהי השגה שאנו מביאים בפני ועדת הכספים ורוצים להתייחס אליה. באווירה של היום, שאנו מעוניינים בהרחבות מפעלים, מעוניינים בהשקעות נוספות, ופעולה אנטי אינפלציונית, איננו חושב שזו הפעולה הנכונה ביותר, בעת שאנו צריכים לעודד זאת.

בהזדמנות זאת רציתי לגעת בנקודה של פחת, דרך אגב, כי לא באנו עם כל החומר בנושא הזה, אבל אגב אנו רואים להשמיע לפניכם את כל השאלה הכאובה הזאת של פחת כתעשייה. כי אם אנו רוצים לעודד תעשייה בארץ, צריכים לתת לה את האפשרות להתפתח. כתעשייה שלנו אנו נמצאים בין סדן ופטיש. מצד אחד של חישובי פחת וחימוש ציוד, מצד שני - ועדת מחירים עם לחצים על רוחיות ועל מחירים וכולי. אין תעשייה בארץ היכולה היום לדבר על חידוש מלאי, סליחה, חידוש ציוד, כי חישוב הפחת הוא הסטורי, ואם ניקח בחשבון את עליית מחירי המכונות בעולם, שינויי המטבע בעולם, ואת תאוריות הנמוןה שישנה, אין אגירה, או אין צבירה של הון עצמי היכול לחדש ולהגדיל ולהרחיב את התעשייה. אני מזכיר זאת ככוונה בהזדמנות זו, כי הגדלת החיטל מצד אחד, גם כל החישוב של הפחת שישנו במדינה, שחייב להשתנות הכלית שינוי, אם רוצים שהתעשייה תגדל בעצמה. היא איננה יכולה לצבור מצד אחד אמצעים עצמאיים, מצד שני לא תוכל לגייס כספים ממשקיעים כתנאים הנוצרים המקשים על הדבר הזה.

היו"ר י. קרגמן:

כן, אני רק רוצה לקש להתייחס לחוקים שאנו דנים בהם, ענין הפחת נדון רק לפני כחודש וחצי, ואז שמענו את המשלחת של התאחדות התעשיינים, והוסכם, פחות או יותר, שכל הענין של הפחת, השיערוך של הציוד לפי 4.20, איפשר בחישובי פחת התקדמות גדולה מאוד. יכול להיות שלא מספיק, אבל רק לפני שנה וחצי הכנסת חוקקה חוק בענין זה, אחרי הדיונים שהיו בוועדת הכספים, וכהשתתפותם של הנציגים.

ש. אלמן:

אני לא מתכוון ל-4.20, שבא במקום 3.50, אני מתכוון

לעצם האפשרות של הפחתה.

אבל אני רוצה להעיר כהודמנות

זו - אתם החלטתם מה שהחלטתם, אבל עד שהחוק עבר, לקח שנתיים ימים, וזה צריך להיות אוטומטי. כדיוק כפי שגובים מסים בצורה אוטומטית, גם זה צריך להיות אוטומטי.

היו"ר י. קרגמן:

גם מסים מקבילים חחלטות וזה לוקח זמן. אמנם לא שנתיים,

אבל אם בכלל לא נשלם מסים.

מר שמיר - אנא התייחס לנושאים

האקטואליים.

רבותי, מה שיש לי להוסיף לדבריו של מר אלמן, כמה

מ. שמיר:

נקודות:

נקודה ראשונה - נכון שהציבור

רואה כברכה, בדרך כלל, כל פעולה אנטי אינפלציונית, אבל אנו לא רואים שום קשר בין הנושא שאנו דנים בו, לפעולה אנטי אינפלציונית. מדובר על השקעות בציוד של מפעלים מאושרים.

נקודה שניה - עצם הרעיון של

הטלת היטל על יכוא ציוד של מפעל מאושר, יש בו סתירה פנימית. הסתירה באה לידי ביטוי בכך שהיטל זה מבטל את הפריכילגיות של מחן חוק עידוד השקעות הון, במענק על ציוד. אם מענק על ציוד הוא, באזור המרכז למשל, 15%, וההיטל הוא 15%, אז אפשר לומר שבזה בטל המענק. גם אם ישולם המענק על ההשקעה הכוללת את ההיטל, כלומר, אם מחיר הציוד הוא 100, כולל מענק זה 115, אז 15% על 115, זה גם מבטל את המענק. שלא לדבר, מה שלי לפחות לא ברור, אם המענק יהיה על ה-100 או על ה-115. כלומר, יהיה מענק גם על ההחטל.

גם אם יעלה למשקיע 85% מ-

115 המענק, הקרקע שהוא עומד עליה - נפלה.

הנקודה הבאה - ברצוני לומר,

ואני רוצה למקד בעיקר את הנקודה במפעלים מאושרים של השקעות מחו"ל, שאני חייב לתוך זה ומייצג השקעות די משמעותיות בחו"ל, וכאן ישנן, ברשותכם, הייתי מבחין בין שני תחומים: ראשית לגבי העבר - מפעלים שכבר מאושרים, מה קורה לגביהם; מפעלים שעתידיים לקבל אישור - גיוס השקעות חדשות, חדשות לגמרי, שטרם אושרו.

אם כן, לגבי מפעלים מאושרים,

נושא מסוג זה, גדירה מסוג זו, אם תקום, פוגעת ראשית כאמינות הכסית של משקיעי חוץ לארץ במדינה שלנו. כי אי אפשר לכוא למשקיע בחוץ לארץ ולהציג לו מה שמציגים לו, ותוך פרק זמן לא הק לבטל את החוזה שיש לאיש הזה עם המדינה. אני מתכוון לחוק שהמדינה מציעה לו. זה פוגע כאמינות, והמשמעות של פגיעה כאמינות הינה הרבה מעבר לחישוב כלכלי.

הנקודה השניה - זה פוגע

ככדאיות, בחישוב הכלכלי הכסיסי. אם משקיע זר מביא את החלרים שלו למדינה, וחמורתם היא כפוקה של 4.20 לירח, לעומת הציוד שהוא מביא לארץ, הוא משלם 4.83 לירח, כפי שמר אלמן הזכיר, יש בזה, אני לא רוצה להשתמש במלים חריפות אבל קשה לי למצוא מילה ביניים, רציחה לומר - אצטורד כלכלי.

לומר - אכסורד כלכלי. הדבר הזה עלול ליצור זעזוע משמעותי מאוד ואינני רוצה לצייר תמונות קודרות. זעזוע משמעותי מאוד, ואני מדבר על עובדות כבר בשטח. משקיעים בחברות שכבר התקשרו אתי ואם אשאל אפילו אזכיר שמה על השקעות משמעותיות מאוד וחשובות ביותר למשק המדינה, תכניות הנמצאות בצנרת ואושרו, עומדות פחאום בהקפאה, לשקול מחדש, לאור המקשה הזאת, כדי שפורסם.

אגב, סוץ לא יודעים בדיוק אם הדבר סוקף או לא סוקף. כי אנשים, לפחות בחו"ל, כל מה שהם יודעים בא מתוך קריאת העתונות. מתוך קריאת העתונות הפזרוש המתקבל בציבור שזה כבר בפועל.

היו"ר י. קרגמן:
כל זמן שהכנסת לא אישרה, בקריאה ראשונה...

מ. שמיר:
אני מכר על היטל, על השקעה קפיטלית ביוד.

הזעזוע לגבי משקיע חוץ הוא חמור מאוד, הן כנדאיות והן באמינות למדינה. לגבי העתיד - שם כבר אין בעיה של אמינות או לא, אם יבואו ויאמרו למשקיע פטנציאלי שאלה הם התנאים, הוא יכול לשקול - כדאי או לא כדאי, אבל לפחות הוא לא מרגיש שהוליו אוהו שולל.

אני יכול לומר שזה בהחלט יגרום נזק ככל הישוב כדאיות כאשר משקיע זר ישקיע ב-4.20 והציוג יעלה לו 4.83. אני מוכן להיכנס לפרטים, במידה ואשאל, אבל אני חושב שהדבר מדבר בעד עצמו.

ייחכך שאין אנו מציבים זאת בהרחבה מספקת. ייחכך שמשום שאנו חיים בחוץ זה נדמה לנו שזה כל כך מוכן מאליו שמספיק ונכוא ונומר - רכוחי המכובדים, אסור לשות את זה, וזה יהיה מוכן.

קריאה:
על מקל זה אסור גם יהיה לצאת למלחמה.

מ. שמיר:
כשיוצאים למלחמה יוצאים מתוך סיכוי סביר לנצח.

אח בני היושב ראש, בנושא פחה אם אמר לא להתייחס - לא אתיחס. יבוא זמן. בנקודה זו אשמח אם אוכל לענות לשאלות ולהיכנס לפרטים.

י. פרופר:
ידידי שמיר דיבר בעיקר על המשקיע מחוץ-לארץ. אני רוצה להרחיב זאת ולדבר על המשקיע בכללותו. מפעילותו במוסדות מסויימים, אני רואה שהמספר של המשקיעים בתעשייה, בזמן האחרון אינו גדל, אלא אף פחה. ואני חושב שאנו צריכים לעשות את הכל על מנת להפסיק את הקו הזה ולהביא להגדלת ההשקעות, גם במספרן וגם במהותן.

אני פוחד שההטלה של 10% הכנויה על התקדים של ה-5%, כי לפני זה ה-20% לא הוטלו על חברות המאושרות, אז אני חושש ש-10% יהיו הקש שיפגעו ברצינות יתרה ברצון להשקיע. אנו חושבים שהגידול של התעשייה אינו מאפשר היום לצאת נגד המשקיע המאושר, ואני רוצה להזכיר כי החיים של המשקיע בתעשייה בארץ כלאו הכי אינם כה קלים. אני יכול לומר זאת מדוגמתי אני ומדוגמת חברי, שעד שמקיימים מפעל, צריך עם כל האיטורים ועל כל העזרה הממשלתית לעבור דרך קשה ביותר, ואני חושש שאם נוסף עוד ועוד על הקשיים האלו, נגיע למקום שאחר כך נצטרך ללכת במדיניות החפוכה שגם היא לא תהיה רצויה.

חושבני שלא רק צריך לא למטיל את ה-10% הנוכחיים, אלא צריכים גם לזכור שה-5% שהוטלו על המפעלים המאושרים, בזמן המלחמה, הוטלו בעת שלכל אחד היו דאגות אחרות ולא הופיעו ולא רצו להופיע על מנה לתקן את הגזירה. אבל אני חושב שזו היא הזדמנות לא רק לא להטיל את ה-10% אלא גם לכטל את ה-5%, שם לדעתי, אינם מוצדקים על מפעלים מאושרים.

ברשותך, אדוני היושב ראש, מילה אחת, בהמשך למה שאמר אדון אלמן, בנוגע לפחת. אנו מדברים כאן לא רק על ההיטל הנוכחי, אלא על ההיטל כולו של 35%. כי בעיני מפעלים בלתי מאושרים, ההיטל הזה הוא שוני של ערך המטבע. ובאותה מידה שאדון אלמן צדק, כשאמר שכאופן אוטומטי השינוי כמטבע צריך למצוא את כיטוי על הפחת, אני חושב שכאורה המילה גם על ההיטל שהוא בצורה אחרת גם כן שינוי של הערך של הכסף שאתה שולט עליו.

זה הכרחי, אם נוזמן לפני הוועדה שלכם, אנו ברצון נדבר על הכעיות של הפיתוח הטכנולוגי, וכל הדברים הללו שצריכים להכיא לשינוי הפחת, אבל אני חושב שענין של כלילה ההיטל לתוך החישוב של השיעור, זה דבר הכרחי כרגע.

י. בדר:
פעם דיברנו על זה לכנסת ואני יכול להגיד; יש הבטחה, כאישור כתובים כל הנוחלים. לא הבנתם על מלוח מעסיקים, על מלוח מלחמה.

חיו"ר י. קרבמן:
הם הגיבו על המלחמה. נתנו גם מלווה מרצון, דרך אגב.

י. בדר:
אני חושב שזה יפה שנתנו.

י. פלומין:
לי יש שתי שאלות. האם יש למשלחת הנכבדה מידע מהו סכום ההשקעות כצירוד כמטבע זר של משקיעי חוץ, הנמצא בשלב של כיצוע. אני מפריד בין השלב של מפעלים שאושרו ומתכצעים, לבין מפעלים שטרם אושרו ועל כן טרם הוחל בכיצועם. לגבי אלה קשה לטעון על הפרת הבטחה. אבל לגבי החלק הראשון אני רוצה לדעת אם יש לכם מידע מהו סדר הגודל. אני מדבר על משקיעי חוץ, לא על הרחכות של משקיעים מקומיים.

שאלה שניה - לפי האינפורמציה שבידי אין מאשרים הלוואות ומענקים על ה-5%. האינפורמציה כאה ממקור אחד. רציתי לדעת האם זה נכון. אז יוצא שאימפקט ההגדלה מ-5% ל-15%, היות ואחס לא מקבלים את המענקים ואת ההלוואות על אותו הסכום, הדבר חמור יותר מאשר אם כן מקבלים.

מ. ארנסט:
אני מבין שלפנינו נציגי התאחדות התעשיינים, נכון? רציתי לשאול אתכם, איזה תעשיות צריך היום להקים במדינה, לדעתכם. איזה השקעות צריך לעודד; איזה תעשיות צריך להרחיב? לאחר מכן אפשר להתייחס בצורה גיונית לחסרונות ויתרונות של ההיטלים על צירוד זה או אחר.

ח. קורפן:
רציתי לשאול האם החשמה על ה-10% הנוספים לגבי המפעלים הלא-מאושרים. האם לא ייצרו פער בין המפעלים המאושרים לבין המפעלים האחרים, שכרונות הימים כל המפעלים במדינה יהיו מאושרים, מכיון שכולם יחדלו להתקיים כמפעלים רגילים מפני שלא תהיה ריוחיות בהם, וכולם יעברו למפעלים מאושרים. אני חושב שמגמה צריכה להיות שלא יהיו מפעלים מאושרים. זוהי המגמה ולדאח זה צריך לחזור. אז לפחות שהפער לא יגדל.

ש. ארליך:

אני לא יודע אם כל מפעל
מאושר הוא באמת מאושר.

ואינני יודע אם כל מפעל בלתי מאושר הוא לא מאושר.

קריאה:

מאושר - כאיזה מובן?
אושר, או אישור?

ש. ארליך:

אני סבור שעידוד ההשקעות
זה מצווה ראשונה. אין ויכוח

על כך. צריך לעודד, לפחות כמו שנוהגות מדינות אחרות. אין אנו
הראשונים המעניקים הטבות להשקעות חוץ. אבל צריך לשמור גם על
פרופורציה בין מפעלים מקומיים, כלומר, לא השקעות הון חוץ; לבין
המפעלים האלה.

התפלאתי שאינכם מציגים את
השאלה. היטל על ציוד מכביד על חידוש ציוד למפעל לא מאושר. וזה
פוגע בהתפתחות התעשייה בארץ. רציתי לדעת מה דעתכם ביחס לכלל הציוד
לתעשייה בארץ. מבלי להתייחס לעניין הפרט, שהרי זו פרשה נפרדת עצמה.
זה מכביד לא רק על המפעלים המאושרים. זה דבר מאוד חשוב. אבל
מה ביחס לתעשייה שאינה נבנית מהאישור של מרכז ההשקעות?

ע. פינרמן:

מבלי להתייחס לדבריו של
מר קורפו, אני רוצה להציג
את השאלה לכאי כוח איגוד התעשיינים, ביחס לפער העצום שצריך להיות
וחייב להיות בין ההשקעות הרגילות לבין ההשקעות המאושרות.

מאז שנחקק חוק איגוד התעשייה

לראשונה ועד היום, אם נצרך למקור את כל השינויים שהיו בו, לפי
מיטב הערכתי, לא זו בלבד שלא קטן הפער בין הנאים למפעל מאושר
לבין הנאים למפעל רגיל, אלא אפילו גדל במקצת.

כשאתם באים היום ומדברים על

הרעה הנאים, מכוח היטל ה-10%, אתם מעוותים ומשכשים את התמונה
ככללותה, על כל מרחב הזמן שהיא משתרעת עליו.

כלומר, ההערכה שלי היא שהחוק
המקורי, עם כל התוספות שנהלוו אליו, כולל ההיטל האחרון, לא הקטינו
את הפער שהוא לטובת מי שמקבל הכרה של מפעל מאושר לבין בעלי מפעלים
אחרים. אני אומר זאת בהנחה, אבל מציג גם סימן שאלה כעניין, משום
שכפי גדול אינני, אני רק יודע מהזכרון בעבר, ורוצה לשמוע מכם
אם זה נכון או לא.

שאלה שניה ואחרונה - אתם

דיברתם על כך שזה עלול לפגוע ברצונם של משקיעים להשקיע. האם זו
רק הרגשה כללית, או שאתם יכולים להצביע על מפעל שבא להרחור שני
או למחשבה שניה.

עוד שאלה - האם אתם מצייעים

להבדיל בין משקיעי חוץ-לארץ לבין משקיעים מקומיים במסגרת הנושא
של הטלת ההיטל, או לא?

ש. לורנץ:

שאלה אחת - האם אפשר לק כל
סכום או מספר לכמה מגיע ההיטל

של אותם מפעלים מאושרים, כשיוחל בצו, וצריכים להכליל, זאת אומרת
לא רק שקבלו כבר אישור, אלא התחילו לבנות ולהקים את המפעלים, אבל
חלק כבר שילמו את ההיטל המוגדל, וחלק יצטרכו עכשיו לשלם 15%.
מהו הסכום שיצא, בערך, על ידי ההיטל הזה?

מ. שמיר:

חבר-הכנסת בדר שאל - אם
שתקנו כשהטילו 5%, מה אנו

רוצים היום?

תשובתי פשוטה - אלף: כולם
יודעים מה היה כארץ בסוף אוקטובר, והמשקיעים, אני לפחות, לא
עשינו משאל עם, יודע מהפרפרזה שאני נמצא אתה בקשר, שהמשקיעים
ראו כזה היטל חד פעמי שקשור עם הלחימה.

כיתה: מר בדר, אם עשינו

שביאה, מדוע לחזור עליה? פעם שביאה - אין זאת אומרת שביאה
לנצח.

י. בדר:

עכשיו אני שואל שאלה בצורה
הפוכה - אם עשה דבר טוב,

למה לא להמשיך בו?

מ. שמיר:

אנחנו חושבים שכזה שאנו
מנסים למנוע את הגזירה

נעשה מעשה טוב. כי אחרת הנזק יהיה יותר גדול.

היו כאן מספר שאלות אינפורמטיביות

שמנהל מרכז ההשקעות, מר גורן, הוא המוסמך שבינינו לענות עליהן.
סכום ההשקעות שמתכע זר בצמרת, הפרת הבטחות, וכמה. הלוואות
ומענקים על ההיטל. מר גורן הוא המוסמך לענות.

היו"ר י. קרבמן:

ד"ר בדר, אנחנו לא מהווכחים
פה. אלה רק תדכות.

מ. שמיר:

אדוני הישב ראש, אבל בקש
הגנה.

שאלה שאלה - איזה תעשיות

צריך להקים ולעודד. זוהי שאלה מאוד מעניינת ומאוד חשובה, ואני
ברצון מוכן להצות את עניות דעתי, אני חושב שהכנסת והמשלה צריכים
וגם עושים, אבל צריכים לדוק את עצמם מפעם לפעם, מה הקדימויות
הלאומיות. מה חשוב למדינה, מה עדיף למדינה, אם ייצור, אם תעשיה
זו או אחרת, אם זה ערך מוסף זה או אחר, ולפי קדימויות אלה, גם
להביא לידיעת הציבור והמשקיעים, ולפיהן לתת את כל הסיוע.

אני יכול לתת את דעתי. אבל

להיפך, ההשראה באה מכאן. אחם אמרו לנו מה דרוש למדינה בסדר
קדימויות.

אני חושב, אם אפשר לתמצאת זאת,

אלף - ליצוא ערך מוסף גבוה. לדעתי, יש היום עוד מוסף הנחשב למכסימלי
מעל ל-65%. זה ערך מוסף גבוה כארץ; תעשיות עתירות ידע, תעשיות
עתירות עבודה - אז הערך המוסף מעצמו גבוה. אבל כללית, תעשיות יצוא;

התעשיה שאני מייצג, ולא כאתי

לייצג כאן תעשיה ספציפית, הערך המוסף שלה הוא 92%, באלקטרוניקה
מתחכמת מאוד, וכולה ליצוא. היא חוזרת כרכש הבטחוני, אבל קודם כל
היא יוצאת.

אם כן, תעשיות בטחוניות, שלהן

קדימה ראשונה כמדינה שלנו; ותעשיות יצוא. גימל - ישנן תעשיות המיועדות
לשוק המקומי שגם מהן אסור להתעלם, והן חייבות המציאות, אחרת נצטרך
ליבוא, הן מחליפות יבוא. כדי לענות כהרחבה על השאלה, אם הרצו לי
להרשות, בבקשה - אבל כללית אלו המוקדים של התשובה.

היו"ר י. קרגמן:

רכוחי, אין אנו מכררים את
ענין דרכה של התעשיה כארץ.

מ. שמיר:

השאלה הכאה שנשאלה : הפער
בין מפעלים מאושרים ללא-מאושרים.
אני מתכוון "מאושרים" ב-"אלף", מאספקט החוק, אינני מתכוון מאושרים
מאספקט "הפי".

ראשית, אם מדנה פועלת לפי
קדימויות ועדיפויות לאומיות, אני חושב שככל שהפער גדול, כך טוב יותר.
כי זו הדרך היחידה לדחוף את הפעילות הכלכלית או המשקית אל הקדימויות
שהמדינה רוצה בהן. זה קודם כל. אם הקדימויות האלה, לא יהיה ביניהן
פער משמעותי מאוד, אין שום סיבה שאדם יילך דווקא אל הכיוון שהמדינה
רוצה בו.

אני חושב שהפער הלך והצטמצם
בצורה דרסטית, ואביא כמה דוגמאות, והוא איננו מספיק. נאמר כאן,
על ידי חבר-הכנסת ארליך, שמדינות רבות, ואפשר להביא דוגמאות, כשרוצות
לתת עידוד לקדימות לאומית בתעשיה, חוק עידוד השקעות הון שלהן הוא
מעבר ומעל כהרכה ממה שנותנת מדינת ישראל. גם 40 קילומטר מלונדון
נחשב שם איזור פיתוח - הסתכל מה חוק עידוד ההשקעות שם. שלא לומר
על קנדה ואוסטרליה ואיטליה.

לכן, אם אקח דוגמה פשוטה,
יכולים להסכים או לא להסכים, בשביל משקיע אמריקאי, שאיננו שכיר,
מלווה חוכה, 15 שנה, בשבילו זה מס. לא חשוב אם הוא צודק או לא.
עכשיו, מה קורה, חוק עידוד השקעות הון בהקופת ההטבות, אומר -
למפעל מאושר משלם מס רווחי חברות 33%. אם תוסיף עכשיו את ה-19%
של שני המלוות האלה, אתה משלם 52%. על איזה פער אנו מדברים?
הוא עומד מול חברה לא מאושרת ומשלם יותר, או בערך אותו דבר. זו
נקודה מאוד משמעותית. אז אִיפה הפער? וזה גם משכר אמינות. כי
אמרו להם 33% והוא משלם 52%.

אבל קורה דבר עוד יותר מענין,
היות ויש הסכם למניעת כפל מס בין ישראל וארצות הברית, אז כשקוראים
לזה מס, הוא מקבל שם זיכוי. כאשר קוראים לזה מלווה, אפילו את
הזיכוי הוא לא מקבל. אז זהו פער.

חושבני שהפער קטן מדי, ואפשר
לצטט מדיניות, כאשר רצו לעודד, מה הן נחנו, בכל החומים. כשיפן
רצתה להקים תעשיה, אז עובד בתעשיה משלם שם פחות מס מאשר עובד בכנק.
כך שככל שרוצים להפנות משאבים לעדיפויות לאומיות, כך צריך הפער
להיות יותר גדול. אחרת זה רק דיבור ו"ציונות".

נשאלה כאן שאלה - מה קורה
למפעל לא מאושר. גם הוא נפגע מכל ההיטלים. בהחלט, נכון. אני
רוצה לומר לכם, רכוחי, היום כדי להיות תעשיין, צריך להיות בעל
אופי מיוחד. אינני חושב שכניחות כלכלי אי אפשר לבוא לכל אדם
שיש לו הון, עם הצעות יותר טובות. כך שעצם הדבר שאדם הולך לתעשיה
זה כבר אדם, אם אפשר להתכטא כך, זה אדם שיש לו ג'וק. זה לא איש
נורמלי, בניחות כלכלי קר.

היו"ר י. קרגמן:

אלא שזהו ג'וק חיובי.

מ. שמיר:

ג'וק חיובי, תראה, אני מצד
הזה של המחרס. מכלל לחשמיץ
ענפים אחרים כמשק - אנו חושבים שאנו הענף החלוצי היום. אנו
משוגעים לדבר, ואנו גאים על כך.

ש. אלמן:

אנו יכולים להגיש לך רשימה,
זה דווקא יש לנו, של אותם
המפעלים שפשטו את הרגל במשך חמש השנים האחרונות.

מ. שמיר:

ראשית, אדוני היושב ראש, לא באנו הנה להחפיש למסכנים. אוי ואבוי יהיה למשק המדינה אם לא נררויח. תעשו הכל כדי שנררויח ונשלם מס הכנסה. זה קודם כל.

אם אתה התכוונת כמושג ישראלי ששמה "התעשרות קלה", הרשה לי להיפגע. אתה השלטון שלי, ונציג הציבור, אני בא אליך. אני האזרח הפשוט. אל תתכבד על תעשיין בנוסח זה, אנו החלוצים בשטח זה, של העידן הזה. ואני מדבר על כל ענפי התעשייה, כולל כל הסקטורים. היום קיבוץ העושה תעשייה הוא חלוץ. איש פרטי העוסק בתעשייה הוא חלוץ.

אני מדבר על תעשיות שהן בעלות חשבועון לדבר במוכז החיוכי ביותר.

היו"ר י. קרגמן:
אני לא מסכים יותר לשאלות. כל ענין השאלות בגמר. עכשיו בא תור התשובות.

מ. שמיר:

אדוני, ובר הכנסת הנכבד. אני מסכים אתך שאין די. עשה אתה הכל כדי שיהיה יותר. אין די. הרי זה מה שאנו אומרים. על זה כונת הנביא. צריך לעשות יותר כדי שיהיה יותר. לכן, בהחלט התעשייה הלא מאושרת נפגע. היום באנו להציג דבר שכבר עבר את האבסורד. אבל אם מדינה רוצה לעשות מהפכה תעשייתית, והיא חייבת לעשות, וכולם מודים בזה - אז בואו נעשה משהו. כי כולם אומרים ואומרים, אבל בואו נהרגם זאת לשפת מעשה. ואל נפחד שיררויחו.

אתה יודע מה? תן להם להרויח ותלאים אותם בדור הבא.

הנקודה הכאה - נשאלה כאן שאלה על פרויקטים בצמרת, אם אפשר לקרוא לזאת, שהגזרה הזאת או תקפיא אותם או חמנע אותם. זו שאלה שמר גורן יכול לענות עליה טוב יותר, כי אני יכול לענות מאותה פריפריה. אני יודע מכמה תעשיינים, ששמעו אתמול שאהיה פה, טלפנו אלי. אז מונסנטו עומדת מול השקעה גדולה מאוד. המפעל שאני אחראי מאוד עומד בפני השקעה רצינית מאוד, וישיבי ישראל שהיא חברה בת של "וישיבי אינטר טכנולוגי" בארה"ב.

כשעושים חשבון כלכלי קר, אז 15% אלה, מלבד האמינות שכנושא של הפרת התחייבות מפורשת, יש לה משקל כלכלי משמעותי מאוד.

נשאלה שאלה - האם אנו מציעים להתבדיל או להכחין בין מפעלים מאושרים שהשקעותיהם כלירות ישראליות, ובין מפעלים מאושרים שהשקעותיהם במטבע זר. חוק עידוד השקעות הון איננו מבחין בזה, לכן, אידיאולוגית, כל מה שאני יכול לומר, ואני מדבר על ההיטל הזה, למרות שאני מדבר על השקעות במטבע זר, אם אני מדבר על כלל התעשייה, אני חושב שזה יהיה משגה להכחין. תכדקו את הקריטריונים, ויכול להיות שיש סוג השקעות שהיו מקבלות אישור ולא צריכות לקבל אישור, או להיפך. אבל ברוב שהקריטריון עונה, לא הייתי יכול להיות שמחר הקריטריון יהיה איזה מטבע נשקיע. אבל אינני חושב שהתעשייה המקומית יכולה לסבול זעזועים נוספים ולכוא היום ולומר לנו - אצל משקיעי חוץ, היות ושם זה ממש אבסורד, אז שם הורדנו את הגזירה. אתה הישראלי היושב פה - עליך זה יחול. אני חושב שזה יהיה מעשה חמור שאני, ואני מדבר בשמי, חושב שאסור לעשות.

אני מקווה שעניתי על כל מה שאני מסוגל לענות.

י. פרופר:

תדשו לי להוסיף כמה מלים.
קודם כל, אחד ההישגים של
ההתאחדות, לפני הרבה שנים, היה שהחוק לעידוד השקעות כהעשייה שורה
לגבי משקיע חוץ ולגבי משקיע ישראלי, ואני חושב שזה יהיה עוול אם
עכשיו נוכל אפילו לחשוב לרגע על הפרשיות בין משקיע חוץ לבין משקיע
מקומי. זוהי התשובה לגבי ההפרשיות.

י. כדר:

יש הכדל גדול בפרוצדורה כהשקעה
במטבע חוץ.

י. פרופר:

אני לא מדבר על הפרוצדורה. אני
מדבר על עצם החזק, על עצם
העירות. חושבני שנוסף לכל מה שמר שמיר אמר, כל אותן החעשיות,
הן היום אדירות ציוד, וזה כדור. אנו מוכרחים, למרות היתרון בעבודה,
שאינו תמיד יתרון, בשוק העבודה של היום מוכרחים לדאוג שהעשייה שמוקמת
תהיה מצויינת היטב, והציוד במוכן גורם ומשפיע עמוק על החשקעה כולה.
משום כך ה-10% או ה-15%, שהגורמים רציניים, והדבר יכול להשפיע בצורה
בלתי מצופה אם זה לא מתקבל.

לא הייתי רוצה להכדיל גם בין
אותם המפעלים שנמצאים כצמרת בטיפול או בכיצוע. הנכון הוא שאולי
לאותם מפעלים יש סעיף נוסף לומר בענין זה, אבל לא זאת היתה הכוונה
שלנו, ואנו חושבים מתוך דאגה לעתיד לכל אלה שיבואו אחרי אלה שנמצאים
עכשיו במרת.

מילה אחת, אולי, על רווח שכאן
הודגש. זה שייך לנושא. אולי עוד קודם אני רוצה לציין את הפער בין
מפעל מאושר ללא-מאושר. מפעל מאושר זה מושג שכאילו כאן מישהו מתעשר.
בסך הכל העידוד הוא כהקמת המפעל עצמו, ובעוד חמש שנים. לאחר חמש
שנים ראשונות של רווח במפעל, המפעל מפסיק להנות מהנאות אילו שהן.
אני חושב שאין אנו צריכים לשכוח זאת. אנו רוצים פשוט מאוד, לפחות,
כמוכן הטוב של המילה, להתחיל את החעשייה. וכאן אני רוצה לקשור זאת
עם המושג - רווח.

הרווח שמופיע היום במאזנים
שלנו הוא לא רווח מעשי. זה רווח נומינלי, כי אנו מתחילים את השנה
במטבע איקס וגומרים את השנה במטבע אחרת לגמרי. זה משפיע על הפחתה,
וזה גם משפיע על המלאי. רכוחי, אם מישהו מצליח לשמור לה את המלאי
הפיזי שלו, וזה לא ייתכן עם השינויים של המחירים היום, אבל אם כן,
הוא יוצר לו רווח פורמלי, נומינלי, וכאן אדון תמיר ולוקח אותו מאתנו.
כך שאם אני, הרשו לי להביא את עצמי כהוד דוגמה, שמרתי על 1,000 טון
קמח שהיו לי בתחילת השנה, ואני אשמור זאת עד הסוף, אז ייחנה אדון
תמיר, אבל אצטרך לדאוג לקרנות נופות, איך לממן את הדבר הזה. לא
רק ההפרש במחיר אלא גם ההפרש כמס שאני צריך לשלם על הגידול הנומינלי
לא-מעשי של הרכוש שלי.

זה בכל החעשייה. אני מדבר על
השאלה של חבר כנסת ארנסט. מרווחיות כהעשייה אינכם צריכים להיות
מודאגים. הלוואי שהעשייה תהיה יותר רווחית, תמשוך יותר משקיעים
ותגדל בקצב יותר גדול מזה הקיים בשטח בחדשים האחרונים.

ש. אלמן:

רכוחי, אני יושב ומקשיב
לשאלות שנשאלו כאן, וחשבת
לעצמי שאנו הכאנו שאלה ספציפית מסוימת, והשאלות חרגו מתוך המסגרת
הזאת. זה רגיל ונורמלי, אבל זה מעורר אצלי מחשבה, שאני יושב
שוועדת הכספים לא קיבלה מספיק אינפורמציה על החעשייה ככללה. חברי
הכנסת עסוקים בהרבה בעיות, ואני מניח שנקודה זו אינה כה נהירה.
לתועלת הענין, הייתי מציע, לקצר פגישה, של ועדת הכספים כולה,
עם החעשיינים, ואנו נביא לפניכם את בעיות החשייה העומדות לפנינו.
הצרות שיש לנו, ההנאות שיש לנו, האושר והעושר שיש לנו, ונביא
לפניכם לפני מה אנו עומדים היום. כי אם אנו רוצים ללחום באינפלציה

ורוצים להגדיל את היצוא, ולחרום משהו להקטנה הפער במאזן התשלומים, זה השטח, או הגוף, או הציבור שיכול לחרום לזכר הזה ולוועדת הכספים באות הרכה בעיוה, שאם תתייחסו לזה מנקודת השקפה של - מה אפשר לשות כדי שהתעשייה תפתח והגדל, תחליף את היבוא או תעשה את היצוא, וחביא מטבע זר, זה יביא לתועלת כללית.

אני מזמין אתכם לפגישה כזאת

אצלנו, הבואו השמעו אותנו.

היו"ר י. קרגמן:

אני לא לגמרי מסכים שאין לנו בקיאות בעניין הזה, או שאין

עירוח לנושא התעשייה, אבל אני מקבל את ההזמנה למען העמקת הידע. תבינו את החומר ואז נקבע לנו את הפגישה. אנו גם מבקרים במפעלים, היינו גם באחד המפעלים שמר שמיר ניהל. ביקרנו במפעלי סוכר, אחד המנהלים הראשיים היה מר שמיר, וזה מפעל שהוכיח את עצמו.

אני מודה לך מאד.

מ. שמיר:

בקשתנו היא, שהגזירה, של ה-10% לבטל, את ה-5% הקיימים

לבטל. את ה-10% למנוע וה-5% לבטל.

ד. קורן:

הייתי רוצה לשמוע את הגובחו של היושב ראש של מרכז ההשקעות

על ההצעות האלה. אבל לא בנוכחותם.

היו"ר י. קרגמן:

יש לנו עוד משלחת אחת, רבותי. אנחנו נשמע עכשיו את מנהל

מרכז ההשקעות, מר גורן, ואחר כך נשמע משלחת של התאחדות בעלי כחי מלון. נוסף לזה אנו צריכים להחליט בנושא פנימי.

מ. גורן:

הייתי רוצה להתחיל בזה שכתוקף חפיקי כמעודד השקעות הון,

הייתי רוצה ליצור את התנאים שהדבר הזה, כהעשייה, יקבל את העידוד המקסימלי.

בעניין החיטל הנוסף, כחיותה

חכנית כלכלית, אינני משלים עם זאת, אבל מוכן להכין שהחיטל הזה יוצר שער חליפין מתקבל יותר על הדעת, לאור מצבנו במטבע חוץ, ולאור מצב הלירה לעומת הדולר. אבל זה עניין שהוא לא רק תמריץ שהתעשיינים קבלו, לא הייתי נקנס פה למאבק רציני, על אף שצריך לתת להם, ללא כל ספק, את העידוד המקסימלי.

אחד הדברים שרציתי להעיר

עליהם, זה עניין משקיעים במטבע חוץ. פה יוצר דבר חסר היגיון מוחלט. משום שאם יבוא משקיע חוץ ויביא הנה סכום מסוים של דולרים ויקבל עבורם 4.20, ויצטרך לקנות ציוד עם אותה מטבע, וישלם קנס, אנחנו עושים הכל כדי שמשקיעי חוץ לא יבואו. הם לא ישקיעו במידה ויטילו קנס של עוד 15% על הדולר. ובסך הכל אנו רוצים פה דולרים.

הם ראו כחלק ממאמץ מלחמתי

כתנאם מסויימים את ה-5%. אבל הם אומרים - זה היה אימרג'נסי, עכשיו אתם אומרים שזו תכנית כלכלית. יש הכדל מהוהי בין השניים. לכן אני חושב שפה יש משהו לקוי.

המלחמה לא נגמרה, ואני לחמתי
בכמה מלחמות, ויחד עם זה היה חוק לעידוד השקעות גם קודם.

אני רוצה להדגיש את הנקודה
הכספית שיש לעשות הכדלה בין משקיע חוץ ובין משקיע ישראלי. כל עת
שהדבר התעורר, גם בעבר, הייתה הכדלה כזאת, ב-1950 הייתה הכדלה כזאת,
שמשקיע חוץ, שהיו לו כמה קריטריונים, שהוא באמת חברה רשומה בחוץ
לארץ, והוא גר שם, והוא איננו מבקש הקצבה להחלפת מטבע, והוא בחלקו
כהון העצמי, או כהון המניות של החברה, יהיה רשאי לקבל את החקלה
על ההשקעה שלו בדולרים, זאת בתנאי שמרכז ההשקעות יבדוק ויאשר זאת.

פה אומרים לי שאני צריך
לייצג את הממשלה, ואני כהחלט מייצג אותה, אבל אם נציג גם את החוק
היטב, שם באחד התפקידים של המועצה, מתפקידי כמנהל מרכז ההשקעות
אני צריך להשפיע על החיקה שתעזור לעניין, ולכן אני מרשה לעצמי
להגיד זאת.

אני התמריץ הוא כזה. צריך
לזכור שכנושא ההטבות ישנם זכרים שהם טרום-השקעתיים. זאת אומרת,
הדבר עדיין לא התחיל. עד שהוא יגיע לתמריץ ועד שיחליל לייצוא,
יקבל הטבות אחרות ומגבלות אחרות.

יש לזכור דבר נוסף - שהחוק
לעידוד השקעות, צריך לפחות מבחינת משקיע חוץ, להיות חוק בעל אורך
מסויים שלא ישנו אותו מדי פעם והוא יחיה כחוסר היציבות שכל יום
יכולים לכוא ולומר לו שהדבר השתנה. לכן הציעו כל מיני הצעות
לעשות שינויים, להחזיר החזרים, אבל זה לא נראה לי. החוק לא צריך
להשתנות, כי האוירה לא צריכה להשתנות. אני אומר כל זאת כי כך
או אחרת אני צריך לייצג את העניין. ובכל מקרה, בהרחור שני, כשראיתי
את התגובות בשטח, חשבתי שמן הראוי להביא זאת כאן. בדקתי גם את
האפשרויות הטכניות איך להתגבר על זה, ונדמה לי שהן ישנן.

בעניין מס הכנסות כהעשייה,
כפי שידוע לכם החוק לעידוד השקעות עומד להשתנות ב-1975, ואנו
עובדים על זה ברוח כמה דברים, כולל סלקטיביות או לא סלקטיביות
כהעשייה.

בעניין הצנרת. הצנרת גדולה
מאוד, אבל כרוכה והיה מחקציב המדינה. כי אם מדברים היום על העשייה
פטר-כימית וכימית, ואנו יודעים מי הבעלים שלהן ואין לא נבכה את
עצמנו באותה דרך. אבל הכסים הוא שנוכל להביא משקיעי חוץ לתעשיות
אלה, כהיקף גדול, אנו מוכרחים לעשות הכל כדי שלא נשחק בדולר וניצור
אלמנט אנטי המריצי להביא דולרים לארץ.

היו"ר י. קרגמן:
כן, אני חושב שהדברים כרוכים
ואינני חושב שיש שאלות.

י. פלומין:
מ. גורן:
הסטוריה, נאלצתי לבדוק את העניין המספרי. אני מכין שההשקעות מסוג
זה שמדובר עליהן, היו בשנתיים האחרונות בין 15 ל-25 מיליון דולר.

האם זה אומר לך משהו?

י. פלומין:
היום בפרט ליין של ביצוע, במטבע זר.
זה לא עונה על השאלת שלי.
השאלה שלי הייתה כמה חכניות?

י. פלומין:
יש כ-2 מיליון לירות כהעשייה
שזה 404 פרויקטים, שאני
מערין שהבעלים שלהם, אינני יודע את סדרי גודל הבעלות, בין המפעלים
הפטר וכימיים, מה יהיה חלקו של מונסטום כשהמשא ומתן עדיין לא נגמר,

הי"ר י. קרגמן:

אנו נקבל זאת ככתב, לפני אישור החוק.

מ. גורן:

אני יכול לומר שבעבר, בין 15 ל-30 מיליון לירות, השקעות רווח ואטמוספירה זה דבר חמור.

ש. לורנץ:

אתה שואל על מפעלים מאושרים. אני שואל דבר אחר - מפעלים שכבר בביצוע, שאושרו פלוס. ואני אגיד לך מה חסכול: מפעל שאושר יכול עוד לקול, לא כדאי לו להשקיע אם מטילים עליו 15%. מפעל שכבר השקיע 50% או 40%, הוא לא יכול להגיד זאת. זה יכול לבלבל את כל החישובים שלו. כאן אנו מעמידים אותו במצב מאוד קשה. אם זה סכום מאוד גדול לטובת המדינה, זה שיקול אחד. אם זה סכום לא כל כך גדול, זה שיקול אחר בשבילי להגיד, זה רטרואקטיבית ואין לך כריזה.

מ. גורן:

בדקתי של ושה-ארבעה מפעלים מסוג זה שהם בתהליך. המפעל שהוזכר פה הסיכונים הכימיים, וזה מפעל שידוע פה, ושם בביצוע, שכבוע הצעלים יש עוד מספר מליונים ניכר של בלאי שיחול עליהם, וזה ישנה למעשה.

מ. ארנסט:

אני חושב שיש מקום לטענה, במשק שנתון לאינפלציה דוחרת, כמו המשק שלנו, שלא כל השקעה היא טובה. השקעות יכולות גם להיות שליליות, ולכן תמיכה ללא הכחנה, בכל השקעה שהיא, או בכל השקעה שבאה בדולרים, איננה דווקא המדיניות הטובה ביותר, ואני חושב שצריך לחשוב על הדבר. אני חושב שמר שרון שהיה פה קודם אמר נכון שסוג התעשייה שאנו צריכים פה, זה מה שקרוי בלשון עברית - עתיד מדע, אבל תעשיות הקשורות בטכנולוגיה מתקדמת ולהן אנו יכולים לתרום בצורה רצינית ולהגיע ליחרון יחסי לעומת התעשיות בחוץ לארץ.

אני חושב, מתוך הכרתי של התעשייה כולל כל השקעות, וחלקה בנויות מכסף בחו"ל, שחלקן הגדול אינו עונה על התנאי של תעשיות בטכנולוגיה מתקדמת ובחלקן הגדול כוזבו הרכה בסף של משלם המסים הישראלי, אשר נתן את ההנחות וההטבות שעליהן אנו מדברים.

לזה הייתי מוסיף, שאם תכחנו את התנאים הדרושים כדי להקים תעשיות שהן עתירות מדע או תעשיות של טכנולוגיה מתקדמת, תמצאו שלא ההטבות המובטחות מראש במסגרת מס-הכנסה וכדומה הן הקובעות.

הי"ר י. קרגמן:

אנו לא עוסקים עכשיו בהבעת דעות, רק בהצגת שאלות.

צ. גרשוני:

יש לי שתי שאלות. האחת - מישהו שמחרהר אם כדאי לו להשקיע השקעה שהיא חשובה, האם יש לכם ידיעות על מחשבות כאלה של אחרים? שמחרהרים מחדש אם בתנאים האלה כדאי להשקיע השקעות.

השאלה השניה - האם לאור כל מיני שינויים שחלים, כולל החוק הזה, אבל הוא איננו יחידי, לאור זה, יש כאלה שאומרים כי התנאים יותר מדי טובים למשקיעים, יש אחרים האומרים שזה נאים. ברועים יותר למשקיעים. האם אחם, מרכז התשקעות, חושבים שאפשר לחכות עם הצגת העניין של עידוד התשקעות כאשר ייגמר החוק ב-4975, או שלאור השינויים הרציניים שחלו, ולאור רצוננו שההשקעות הטובות תימשכנה, אולי רצוי להקדים את הכירור על התנאים להשקעות לפני גמר תחילת החוק?

מ. גורן:

לשאלה הראשונה אני יכול להגיד, שטלפנו אלי רבים, ואינני יודע מה פה בא ליצור לחץ פסיכולוגי. ציטטי רק את מונסנטו כי את זאת יש לי בכתב. אבל יש בנושא זה התרגשות.

בנושא השני - אם נזרז את השינוי בחוק עידוד השקעות הון, הייתי אומר שאם נעבור את מערכת החשיבה הנחוצה ולאור השינויים הצפויים עוד במשק, אינני חושב שנוכל להקדיל את השינוי בחוק. ביוני 1975, למעשה השינוי שצריך לכוא הוא רק בענין המענק. כל יתר החוק יכול להימשך. יחד עם זאת, עוסקים בשינוי החוק באופן כולל.

נעשו פה מספר עבודות, ישבה ועדה פרופסורים; הוקמה ועדה כמשרד האוצר שעוסקת בזה עכשיו ואני מקווה שהיא תעבוד מהר.

היו"ר י. קרגמן:

טוב, הודה רבה. רבותי, עכשיו נשמע את המשלחת של בעלי בתי מלון.

ח. קורפו:

אני מכין לסכום...

היו"ר י. קרגמן:

ברצוני להעיר הערה, ואינני רוצה לחזור עליה עשרות פעמים. או שהועדה תחליט אחרת. כל השנים, כאשר באה משלחת, אנו שואלים שאלות ולא מביעים דעות. כל זמן שלא שונה הדבר אני אשמור על כך שיציגו שאלות ותו לא. הכעות דעה ונזכורים זה פנימי.

עכשיו נשמע משלחת של התאחדות בעלי

בתי מלון.

מ. ארנסט:

תרשה לי לומר לך, מה שאני למדתי מנוהלי הוועדה מאז שאני חבר, אני רואה שהדיונים היחידים שמתקיימים בוועדה, זה בעת שאנשים שמופיעים פה ושואלים שאלות, אחר כך מצביעים ובזה נגמר העניין. אני אף פעם לא הייתי נוכח באף דיון בוועדה.

היו"ר י. קרגמן:

הסלח לי מאד, אני מצטער לרענן את זכרונך שעשרות פעמים, גם בנוכחותך אחרי שמשלחת הלכה היה דיון, והיו החלטות. עובדה - עידוד השקעות הון, או עידוד התעשיה, כשדנים בחוק, רק מביעים דעה. שאלו מה ששאלו ואנשים יכולים להתייחס לדברים, לחייב או לא לחייב.

מ. ארנסט:

בדרך כלל מופיאה משלחת, או שר, או מנכ"ל, או נגיד. שואלים שאלות

ונגמר העניין.

היו"ר י. קרגמן:

הסלח לי מאוד אנחנו מקיימים בירור מוקדם ואחר כך דנים בסעיפי חוק. כשדנים בסעיפי חוק מביעים דעות. קח את הפרוטוקולים ונאם את דברך.

אבקש את התאחדות בעלי המלון.

היו"ר י. קרגמן:

רכוהי, זו משלחת של ההתאחדות בעלי המלון בישראל. ואציג לפי הרשימה שהגישו: בלוח יצחק - מלון שולמית, חיפה. ד"ר ליכט - מנכ"ל ההתאחדות. פירמן צבי - מנכ"ל חברת "מוריית". מר בר - ידוע לוועדה כיועץ כלכלי של ההתאחדות; ואדלר - כלכלן ההתאחדות.

אני מקבל אתם בכרכה ומבקשכם, ודאי הכינוחם את הדברים כאופן המציתי, להעיר את הערותיכם כקשר לחוקים שאנו דנים בהם, ושוודאי יש לכם השגות על כך.

מר בר בנקשה.

מר בר:

הענין הוא מאוד קצר ואני אוכל להבהיר, אני מקווה, את הבעיה כפי שהיא נראית לנו. המדובר במס רכש. המס הזה הוכא, לפי כל הסימנים, של מס אשר איננו בא להגדיל הוצאות ייצור. הכוונה הייתה, וזה רואים לפי מה שקרה בתעשייה, שמוציאים ציוד ומלאי, כלים אשר מהווים הוצאות ייצור אמיתיות כמחיר הסחורה - הוציאו מכלל המס הזה, כי לא הייתה כוונה, לא לרגע, על ידי המס הזה, להעלות את הוצאות הייצור.

כבתעשייה, המחזור הוא על פי הנתונים של בנק ישראל, בערך פי 5 או $5\frac{1}{2}$, מסך הכל ההשקעות לתעשייה. זה לא אמה לגבי מפעלים חדשים. במפעלים חדשים, זה שונה מאוד לפי הענפים, אבל בממוצע אינך יכול לקחת יותר מאשר 2 לירות מחזור על לירה אחת חשקעם בתעשייה מודרנית. אבל השקעה שכוללת את כל הציוד, את כל המכונות, את כל האינסטלציה. הכנין בתעשייה, מפעל חדש, מהווה אולי 10% של ההשקעה כולה. אבל הייתי רוצה להגזים. אם אתה אומר, אני מוציא כנין תעשייתי מכלל הציוד, על כנין תעשייתי אני מטיל מס רכש. התעשיינים ודאי טוענים, ויש להם נימוקים לכך, שגם זה מפדיע וגם זה עלול לפגוע בהוצאות ייצור. אבל המס הזה מתייחס לדבר העומד בפרופורציה של המחזור אולי 0.2% או 0.1% של המחזור. מה קורה בבתי מלון?

המצב שונה לגבי כל אחד, כל בית מלון שונה. המחזור פחות או יותר, יש יחסים הרבה יותר קרובים זה לזה בין קינג דיויד בירושלים או כהילטון בתל אביב. מחזור הוא הרבה יותר קרוב מאשר המחיר ההסטורי של המכס.

אבל עובדה היא, שכבתי מלון, אם אני לוקח ממוצע, אני חושב שהמחזור מהווה שלישי מערך הנכס.

קינג דיויד בירושלים מוערך לצורך מס רכוש ב-40 מיליון לירות. השנה ב-1973 וב-1974 יהיה יותר גרוע, המחזור ב-1973, היה 16.9 מליון, 42% מהערך. כעת, באותו משקל אני עושה את החשבונות, ואני אקריא לכם רשימה:

דן כרמל - 32% המחזור מהנכס.
השרון הרצליה - 80% המחזור מהנכס. דיפלוט ירושלים - 20%.
גלי-כנרת - 46%. מוריה חדש - 29%. דליה - 25%. המלך שאול - 38%.
מצפור - 27%. אורנים - 43%. המחזור מהנכס, אם אתה מטיל בממוצע, ואינני מרמה אתכם, אתם יכולים לכדוק זאת, אם לוקחים בממוצע, ככל ענף בתי המלון, על אף שיש הרבה סטיות, הממוצע הוא 35% או 40%, המחזור מערך הנכס ב-1973, ותכף נדבר על - 1974. אם אתה לוקח 5% מערך הנכס ואתה מחלק אותו ל-3 חלקים, פירושו של דבר שכל אחד משלוש השנים הללו, וכל שנה, ישלמו 5% מס מחזור. לא הייתה כזאת.

אני חושב שפשוט מאוד, ידעו על מקרה ספציפי כשהכנין או המגרש מהווה את המחרטה. זה שבמלון מסויים הרצפה היא משיש איטלקי חום וירוק, זה כלי עבודה של המלון, זה לא נכס של המלון, כמוכן זה שעושים זאת.

הכורך נפגשתי עם פקיד בכיר, והוא אומר לי - אולי אתה צודק, אבל האנשים האלה עושים רווח הון עצום על המלון. אמרתי לו - לפי מיטב ידיעתי, אני 26 שנה במדינת ישראל, אני זוכר מלון אחד, מלון עדן, שהפך את המלון לדבר אחר וניצל את העלייה בערך ההון. אז הוא אומר לי - זה לא יפה מה שאתה אומר, כי אני מכיר בחי מלון אשר עוד לפני שנפתחו מכרו את המלון ברווח. אמרתי לו - אתה צודק - הוא עשה רווח כקבלן, ככנאי, כמה שאתה רוצה, אבל המלון החדש הוא שילם את המחיר הגבוה לא כחור קבלן. והרווח הזה, אולי יכלו לעשות, אבל לא עושים. אף פעם לא מוכרים בית מלון.

אתה מתכוון לעדן כירושלים?

ח. קורפן:

הנסיבות המקלות ידועות לי, אבל אינני רוצה להחשב בהן. כמשך 26

מר בר:

שנה, פעם אחת.

לומדים כאוניברסיטה שישנו משק חופשי וישנה ניידות - אין ניידות. בעצם הייתי צריך לגמור את הציוד. זה הציוד, זה אמצעי ייצור, לא היתה כוונה כזאת להטיל על אמצעי ייצור מס כזה, כואו נעזוב את העניין. אבל אני רוצה לומר עוד דבר שאינו שייך אבל צריך שתדעו.

ב-1972 היתה שנה כינונית לגבי מלונאות. השנה הטובה היתה קודם לכם. כדי שנגיע ב-1974 לאוהב תפוקה כמו ב-1972, מספר התיירים היה צריך לגדול לעומת 1972 ב-40%. לא זו בלבד שלא גדל ב-1972, אלא ב-1973 היו כחמשת החודשים הראשונים ב-3% פחות מ-1972, וב-1974 באותם חודשים היו עוד ב-14% פחות מ-1973.

הענף הזה, כרוכו בנוי על תירות, בניגוד לכל ענפי המשק האחרים בישראל, סוכל ממשכר. משכר שלא נוצר במדינת ישראל ולא במשק הישראלי, למרות הבעיות הכסחוננית, נוסף לזה יש משכר בעולם.

סיפרתי את הסיפור הזה משום שהוא שייך למצב הענף כרגע. כרגע הוא רע מאוד. לגבי המס, זה ציוד, אמצעי ייצור, ולכן לא חל עליו המס.

ח. קורפן:
אני רציתי להבין את הקשר בין הערך של הנכס להכנסה שלו. לא הבינותי. המס מוטל על הערך של הנכס, ללא כל קשר עם המחזור שלו ומהו היחס בין המחזור לרכוש. אילו היית מצביע על היחס בין הרווח והרכוש, אני מבין. בין המחזור לרכוש - מה הרלוונטיות לנושא שלנו?

ש. לורנץ:
בהמשך לשאלתו של מר קורפן, הנכס הוא כלי הייצור. כתיים להשכרה, זהו כלי הייצור שלהם. מהו החבל כאן בין המלון ושם הרווחיות יותר קטנה כי יש שם שכר מוגן וכולי.

השאלה השניה - מה הרווחיות כממוצע. דיברתם על הון חוזר שהוא של יש. מה הרווחיות כממוצע לא על ערך הנכס, כי כאן זה לא רלוונטי, אלא על ההשקעה, ואנחנו לוקחים כחשכון את הבטו. מלון כדוך כלל הוא מפעל מאושר, אחרי מס הכנסה, מהי הרווחיות?

ה. שחל:
השאלה שלי נשאלה אחרת על ידי חבר-הכנסה לורנץ. על מנת שתהיה המונה שלמה - אם אינכם מתייחסים להשקעה העצמית של בעל המלון מול הערך הנוכחי שלו, בכל זאת צריכים לקחת זאת כחשכון.

רונן:

אחרי ששמעתי את כל המקרה של
מר בר, אני יכול לשאול - אם
המצב בענף הוא כפי שאחה אומר, מדוע תוך כדי המשכר בענף המלונאות,
וכעיקר כירושלים, יש פניות כאלה עם לחצים כאלה, להקים בתי מלון
גם היום?

ש. ארליך:

אני מכין את הטעון בהשוואה לחעשיה,
שאתם רואים בכנין של בית מלון
ציוד ולא בכנין. השאלה שלי היא מדוע אתם לא תבעתם עד עכשיו לשלם
מס על ציוד, מס רכוש על הכנין כציוד ולא בכנין. כי המס על ציוד
הוא הרבה יותר נמוך מאשר על בנינים?

א. שוסטק:

אתם קראתם את החוק. כחוק כתוב:
מבנים חקלאיים, מטעים חקלאיים,
מכונות משא, הרי כל זה הוא גם כן ממש ציוד עבודה. המשאית זה כמו
הכנין של המלון, או המטעים והמכונה החקלאי הוא ממש כמו המלון. הייתי
רוצה שתסבירו לנו מהו ההגיון שזה צריך לשלם, אבל החוק קובע זאת.
מה בכל זאת אתם יכולים לציין שיש הבדל בין המשאית, הבדל בין
המטעים החקלאיים.

מר בר:

השאלות מאוד מוכנות. למה בכלל
הכאתי את העניין? למה הבאתי את
ההשוואה הזאת. משום שהכנין במקרה זה מהווה הוצאה ייצור עיקרית;
וגם התשובה על המשאית - על המטע ועל היתר - גם בכנין העשייתי
אינך יכול לראות אמצעי ייצור, עד שלא מפרקים את המפעל אז הכנין
הוא אמצעי ייצור. אבל ההבדל הכמותי הוא כל כך גדול שהוא הופך את
זה להבדל איכותי. נכון שכתעשייה זה גם אמצעי ייצור, אבל שם זה
0.2% מהמחזור או 0.1%. כמשאית, הפחה מהווה 15% של המחזור. זאת
אומרת, של הוצאה.

ח. קורפו:

זה לא מטריאלי.

מר בר:

זה כן מטריאלי. אגב, אינני רוצה
לטעון למשאית. אבל על פל מחכונתו,
כך זה נראה בעיני, שזה לא הותר בהוצאה לצורך מס הכנסה. כמו מס רכוש
הוא מותר להוצאה. המס הזה לא הותר להוצאה, משום שהכוונה היתה -
נכס הוא מי - להטיל עליו עומס. ופה זה נכס יצרני. לכן הטענה שלי,
לא פוגע בכל אחד לומר שגם אצלו הנכס הוא יצרני. אם יבואו ויגידו
שככתים להשכרה הכיתה הוא נכס יצרני - אתם תענו לו.

דווחות ממוצעת של בתי מלון -

זו השאלה הנצחית. קודם כל ב-1974 קל לי מאוד לענות. פשוט אין
כל כוח. אבל כוא ניקח שנים טובות. ב-1971 הרוויחו הרבה כסף.
זה ענף שפעם יש ופעם אין. אבל אני חושב, אולי אני אגיד לכם,
כל מי שהיה לו בית מלון ישן עם הוצאות קפיטליות מאוד ישנות, כשבילו
הרווחיות היתה גבוהה מאד.

עשינו סקר לגבי 1971/72. מסתבר

דבר כזה. אחד לא מחזיק את בית המלון, אלא חברה החזקה עושה זאת
עבורו. הוא משלם דמי ניהול עבור ניהול המלון. אצל השלישי הכל
כבעלותו. כל אחוז שאגיד לכם הוא שקר כמובן זה שאפשר להוכיח דבר
אחר, ולכן אינני מעיז לומר זאת. זהו שקר סטטיסטי. אם אגיד 22%
זה לא אמת, אני יכול להוכיח שזו לא אמת.

ידידי אליעזר יעיד, שהההירות

מוצדקת. אם הוא רוצה להיות מקצוען - הוא יאמר - אתה צודק, החישובים
האלה לא אומרים שום דבר. לא ניתן להחזיר משום שאינני יודע מה זה
הון. אינני יודע, השקעה שהשקיעו ב-1941, או השקעה שהחזירו אותה
ב-1971, הלירה אינה אותה לירה. לכן כל מה שאגיד לך הוא פגום בעיקרו.
אני יכול להגיד שבתי מלון הרוויחו טוב ב-1971, יפסידו ב-1974,
לגבי 1973 - או יפסידו או ירוויחו. יחשקעה העצמית שלהם שונה
לגבי בתי מלון שונים ואינני יודע איך לספור את הרווח הזה.

אתם שואלים, יש חברה בתי מלון של
הסתדרות, הם יכולים להגיד לך, כמה הם הרוויחו, אז תקבל תמונה
מאוד מפתיעה. אם כך, אם כל כך רע, למה בונים כל כך הרבה
בתי מלון?

היום בונים בתי מלון, וממשיכים לבנות
בתי מלון אלה שיש להם התחייבות כלפי ממשלות זרות לגמור את ההשקעות
שלהם, אין התחלות. היו התחלות משום שהתנאים היו טובים, משום שהצפיות
היו גדולות, העיניים היו גדולות. אבל היום ממשיך לבנות רק זה שהתחייב
כלפי ממשלה זרה שהוא יגמור את ההשקעה במדינת ישראל. על זה הוא קיבל
את התנחות כמס ההכנסה שלו שם, על זה הוא קיבל חלוואות במדינה הזאת,
והוא חייב, גם אם יפסיד כסף על המלון הישראלי, הוא חייב לבנות אותו.
לכן במדינת ישראל יש המשך בניה של בתי מלון.

מר רונן:
היום יש פניות לקבל קרקעות גם בירושלים
לבניה בתי מלון חדשים.

מר בר:
למה אנו משחקים במחכואים? אנו יודעים במי
מדובר, אנו יודעים מי מבקש, ואתה יודע
שיש לו התחייבות כלפי ממשלתו שהוא צריך לגמור את ההשקעה במדינת
ישראל. אנו עוסקים כאנשים חיים.

צ. ליכט:
לא צריך להשוות כנין בכנין. כדי להשוות
את הציוד הכלכלי של מפעל בכנין העשייתי
או במפעל בכנין מלון, הבנין העשייתי יכול להיות ביזור, או כאיזו
שהיא פינה נידחת באזור פיתוח שהקרקע אינה עולה דבר, המקום יכול
להיות קטן, יכולים לעשות פעילות כלכלית גדולה מאוד על שטח קטן מאוד.
יכולים לבנות מאבנים או מחומר זר אחר. המלון צריך להיות כרחוב הירקון
או על חוף הים של הרצליה, במקומות יקרים, ולחיות בנוי משיש או מחמרים
הטובים ביותר, וצריכים לחדש אותו כל מספר שנים. והערך על ידי כך עולה.
כו כזמן בכנין העשייתי יש לך קירות וכתובים יש לך מכונות. לכן הכנין
חופס בתעשייה את האחוז הקטן ביותר, ובענף המלונאות הוא חופס את העיקר.

לא היתה כוונה, בדעתנו, להטיל מס על
נכס שהוא כל כך יקר, מפני שאז המס שהוא כאחוזים, הוא במלונאות פי
עשרות יותר גבוה מאשר בתעשייה.

היו"ר י. קרגמן: טוב, תודה רבה.

רכותי, קבלתי אתמול בערב מברק ממר כן ציון,
מי שהיה מנהל בנק ישראל-בריטניה, הוא בקש שנזמין אותו לומר דברו לפני
הוועדה. אינני רוצה לעשות הצבעות בענין זה, יש לי גם דעה ברורה בקשר
לכך. על כל פנים הודעתי, קודם כל הוועדה אינה מזמינה אנשים, אלא
גופים בלבליים או צבוריים שנוגעים לענין.

ח. קורפו:
אנחנו הזמננו פה בעל כיה מלון שיבוא ויסביר
לנו את המלונאות. הזמנו.

היו"ר י. קרגמן:
הודעתי שלוועדה יש החלטה ברורה היא אינה
מזמינה אלא מי שפונה, הוא פנה.

מישהו רוצה להעיר הערה בענין זה? כן,
מר פינרמן:

ע. פינרמן:

אני רוצה להעיר הערה, אני מסכים להצעה להזמין אותו, בעיקר בגלל חומרת העניין, ומן הראוי שנלמד את כל האספקטים. אבל אני רוצה ללוות זאת בהערה. יש לי חשש שאנו עשויים להיגרר מקיצוניות אחת לשנייה ואני רוצה להזהיר בפני הדבר הזה. בדרך כלל אני סבור שאין זה מן הנכון להזמין אנשים לוועדה הזו, ורק כשהוועדה עשויה להפוך, למה שהפכה ועדת הכלכלה בשעתו בעניין אוטוקארס, לחוקרת שאין לה לא הכלים ולא האמצעים ולא הדרכים, אז אני מציע שנזמין אותו ואל ניכנס להחלכות.

ח. קורפן:

אני מסכים בהחלט לכל מה שאמר עוזי. אבל נדמה לי שהנושא הזה,

אני ירא שזה לא הראשון ולא האחרון.

היו"ר י. קרגמן:

רבותי, ככל מקרה מחליטה הוועדה מי שפונה. הוא פנה ואני הייתי מעמיד זאת להצבעה. הוא פנה ואנו נזמין אותו.

הודעתי זאת קודם כשדנו בקבלת משלחות, מי שירצה לשאול שאלות ישאל שאלות, אין חבעת דעות, לא אקן לעשות זאת.

י. כדר:

לפי המושבים האחרים שקראתי אותם, אני מבקש רק דבר אחד - שלא יעליכו

אותו.

לא חלילה.

היו"ר י. קרגמן:

מחר כ-9.30 הישיבה.